

Ons kenmerk: 2024-120646
Behandeld door: S. Kooistra
E-mailadres: s.kooistra@noardeast-fryslan.nl
Datum: 20 maart 2026

Onderwerp: rekenkameronderzoek (in samenwerking met de Noordelijke rekenkamer) naar de democratische legitimiteit van de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0

Geachte leden van de raad,

Met deze brief bieden wij u het rapport aan van het rekenkameronderzoek naar de democratische legitimiteit van de Regionale Energiestrategie (RES) 1.0 in uw gemeente. Dit onderzoek is uitgevoerd in samenwerking met de Noordelijke Rekenkamer.

De centrale vraag in dit onderzoek luidde:

Hoe borgt de gemeente Noardeast-Fryslân de democratische legitimiteit van de RES 1.0 en van het proces daarna?

Het rapport richt zich op de betrokkenheid van de raad, de participatie van inwoners en maatschappelijke organisaties, en de besluitvorming in het vervolgtraject.

Waarde voor de raad

De inhoud van het rapport is degelijk, maar het onderwerp is complex en leest wat 'dreeg'. De directe bruikbaarheid voor de raad is daardoor beperkt, en het rapport biedt op het eerste gezicht weinig handelingsperspectief.

Toch achten wij het belangrijk dat u kennisneemt van de uitkomsten. Het onderzoek maakt zichtbaar dat er wel degelijk kansen liggen voor de raad, met name in de doorwerking naar andere beleidsinstrumenten zoals de omgevingsvisie, het duurzaamheidsbeleid en de participatiekaders. Juist daar kunt u uw kaderstellende rol scherper invullen.

Samenvatting van de conclusies en aanbevelingen

Het rapport concludeert dat:

De raad betrokken was bij RES 1.0, maar de beslissruimte in het regionale proces zeer beperkt was.

- Participatie van maatschappelijke organisaties en inwoners nauwelijks plaatsvond, en vooral ad hoc en top-down was georganiseerd.
- In plaats van een RES 2.0 koos Fryslân voor een beleidsarme voortgangsrapportage, zonder formele betrokkenheid van de raad. Hierdoor verzwakte de democratische legitimiteit van het vervolgproces.
- De raad beschikt over formele instrumenten, maar deze worden onvoldoende benut.

Op basis hiervan doet het rapport de volgende aanbevelingen:

Aanbeveling 1

Gemeenteraad en college van B&W: werk de verplichte participatieverordening specifiek uit voor participatie van inwoners en maatschappelijke organisaties bij de energietransitie.

Aanbeveling 2

Gemeenteraad: maak een gemotiveerde keuze over de wijze waarop u betrokken wilt zijn bij besluiten die over en binnen de Friese Energietafel worden genomen.

Aanbeveling 3

College van B&W: werk de input van stakeholders en inwoners uit en reageer daarop zoals ook in een reactienota bij zienswijze procedure.

Breder beeld: rode draad uit eerdere onderzoeken

De lessen uit dit onderzoek staan niet op zichzelf. Ook in andere recente onderzoeken van de rekenkamer zien wij dat de raad bij complexe beleidsdossiers beperkt in positie wordt gebracht:

- In het onderzoek naar MFC It Spektrum Burdaard bleek dat afspraken en verantwoordelijkheden onduidelijk waren, en dat de raad laat en gefragmenteerd werd betrokken.
- In de quickscan over Campus Kollum constateerden we dat het raadsvoorstel technisch was ingestoken en weinig ruimte bood voor beleidsmatige keuzes of amendementen.
- In het rapport over het coalitieakkoord (Parma Groep, november 2025) bleek dat ambities onvoldoende waren doorvertaald naar toetsbare doelen en dat monitoring ontbrak.

In al deze gevallen valt op dat de raad formeel betrokken is, maar niet regie neemt op het kaderstellen aan de voorkant. Het gevolg is dat sturingsruimte afneemt en voorstellen weinig ruimte bieden voor politieke afweging of bijsturing.

De rekenkamer ziet dit signaal als een breder knelpunt en kan mogelijk hier vervolgonderzoek naar doen. Dit onderzoek zal zich dan richten op het gebruik én de werking van de instrumenten waarover de gemeenteraad beschikt om richting te geven aan beleid en uitvoering.

De centrale vraag daarin luidt:

In hoeverre benut de gemeenteraad zijn formele instrumenten voor kaderstelling en controle, en welk effect heeft dit op de uitvoering en doorwerking van raadsbesluiten?

Tot slot

Wij hopen dat u dit rapport benut als aanleiding om stil te staan bij uw rol als raad in interbestuurlijke processen. In een tijd waarin grote opgaven zoals de energietransitie, woningbouw en leefomgeving op u afkomen, is het essentieel dat u tijdig kaders stelt, uw positie markeert en ruimte houdt om te controleren.

De rekenkamer denkt hierin graag met u mee.

Met vriendelijke groet,
namens de Rekenkamer Noardeast-Fryslân,

Y.I. van Sloten